

Dementie bij oudere migranten

Quote

"je bent tweemaal kind en één keer volwassen (Surinaams gezegde)"

De feiten

- In Nederland hebben ruim 235.000 mensen dementie, waarvan 13.750 migrant. In 2010 had 6% van het aantal mensen met dementie een migranten afkomst.
- Het aantal migranten met dementie stijgt twee keer zo snel als het aantal autochtonen met dementie. Dit komt omdat de eerste generatie Turken en Marokkanen, die in de jaren '60 en '70 naar Nederland zijn gekomen, de komende 15 jaar sterk vergrijzen. Daarnaast hebben oudere Marokkanen en Turken vaak Diabetes en hart- en vaatziekten, die ook risicofactoren zijn voor dementie.
- In 2020 (dus over 5 jaar!) verwachten we in totaal 292.000 mensen met dementie, en bijna 31.000 van hen hebben een niet-westerse migrantenachtergrond (waaronder Turks, Marokkaans en Surinaams). Dat is bijna 11%.
- Dementie is als ziekte niet/minder bekend bij de 1e generatie Turken en Marokkanen. Bij oudere Surinamers kent men het woord 'kindsi'. In sommige culturen wordt dementie geassocieerd met 'gek worden'.

Wat is het probleem?

- Dementie is een syndroom waarbij de verwerking van informatie in de hersenen is verstoord. Hierdoor treden geheugenstoornissen op, in wisselende combinatie met één of meerdere van de volgende stoornissen:
- Afasie (niet meer goed begrijpen van of kunnen uitdrukken in woord of schrift).
- Apraxie (geen doelbewuste handelingen kunnen uitvoeren).
- Agnosie (geen objecten meer kunnen herkennen).
- Stoornis in uitvoerende functies (niet meer kunnen abstraheren, logische gevolgtrekkingen maken, organiseren, plannen maken, doelgericht handelen).
- Dementie wordt door veel migranten niet gekend of herkend als een ziekte, maar iets dat hoort bij het ouder worden (iedereen vergeet wel eens wat). Daardoor zal familie niet zo snel professionele hulp zoeken voor een vergeetachtige oudere.
- Als er wel professionele hulp gezocht wordt is het vaststellen van dementie bij een oudere migrant moeilijker dan bij een autochtone oudere omdat de huidige instrumenten niet geschikt zijn voor oudere migranten die de Nederlandse taal niet spreken en vaak laag- (of niet) geschoold zijn.
- Uit schaamte worden oudere migranten met dementie, die vreemd gedrag gaan vertonen, soms uit de openbaarheid gehouden. Soms bezoekt men een gebedsgenezer.
- Voor de mantelzorgers is het verzorgen van een oudere met dementie heel zwaar, zeker wanneer ze niet weten wat er aan de hand is en hoe ze met de dementerende om moeten gaan. Het inschakelen van professionele hulp wordt vaak lang uitgesteld. Opname in een verpleeghuis is vaak niet bespreekbaar: je stopt je ouders niet weg in een verpleeghuis.

Wie loopt er risico?

- 20 - 40 jaar - 40 - 60 jaar - 60+ jaar

- Risicogroepen zijn met name oudere migranten van de 1e generatie. Hun mantelzorgers worden heel zwaar

belast.

- Op 1 januari 2014 woonden er 96.500 niet-westerse migranten van 65 jaar en ouder in Nederland. De verwachting is dat er in 2050 520.000 niet-westerse 65-plussers in Nederland wonen.

Hoe wordt het erger? Kan het worden voorkomen?

Dementie bij oudere migranten komt vaker voor doordat:

- de populatie migranten nu ouder wordt en de kans op dementie toe neemt met stijgende leeftijd.
- oudere migranten veel risicofactoren hebben die ook het risico op dementie vergroten.

Het kan worden voorkomen:

- door meer uitleg te geven over dementie als ziekte, liefst in de eigen taal, en dementie bespreekbaar te maken binnen de migrantengemeenschappen.
- door kinderen/mantelzorgers van oudere migranten met verschijnselen van dementie te stimuleren eerder hulp te zoeken voor hun naaste.

Conclusie

Dementie is een ziekte die een zware wissel trekt op families. Culturele waarden maken de last voor mantelzorgers extra zwaar. Bij migrantenfamilies is vaak weinig bekend over de ziekte en de verschijnselen. Ook weten deze families de weg naar hulp niet te vinden of past de beschikbare hulp nog onvoldoende bij ze. Patiënten krijgen vaak minder of te laat passende professionele zorg. De mantelzorgers raken regelmatig ernstig overbelast.

Casus:

Meneer Achmed (70 jaar) zit in een stoel in een donkere kamer. Hij ziet er onverzorgd en verward uit. Zijn vrouw Fatima probeert hem te wassen, maar hij slaat haar ongeduldig weg. Ze blijft doorzetten, totdat hij zo boos wordt dat hij haar bij de keel grijpt. Fatima verlaat huilend de woonkamer en neemt in de keuken zelf medicijnen.

Meneer Achmed heeft de ziekte van Parkinson, Lewy Body, een vorm van dementie. Fatima en hun 9 uitwonende kinderen zorgen voor hem, zo goed en kwaad als het gaat. Zelf komt Fatima ook de deur niet meer uit, zich schuldig voelend dat ze haar man alleen laat. Omdat Meneer Achmed haar uit pure frustratie en onmacht regelmatig bij de keel grijpt, worstelt Fatima zelf ook met depressieve gedachten, rukt ze haar kleren van haar lijf en dreigt ze regelmatig met zelfmoord.

Hun kinderen moet hen te hulp schieten, maar dat trekt een zware wissel op ze, des te meer omdat Fatima zelf ook Diabetes en een psychische ziekte heeft. Eigenlijk zijn het twee ouders waar ze voor moeten zorgen. Fatima is zich daar overigens niet van bewust en accepteert totaal geen hulp van buitenaf, zelfs geen schoonmaakhulp. Daarvoor is ze te wantrouwend.

Ondanks het sociale stigma, is het toch een aantal keer gelukt om Meneer Achmed in een verpleeghuis te kijken. Maar telkens voelen Fatima en de kinderen zich zo schuldig dat ze hem toch er weer uit halen. Eigenlijk valt het ook wel mee met Meneer Achmed, denken ze dan. Roddels in de buurt spelen ook mee in dit besluit, je ouders stop je toch niet in een verpleeghuis? De kinderen hebben hier onderling vaak ruzie over.

Twee jaar later is de situatie zo ernstig dat Meneer Achmed definitief naar het verpleeghuis gaat. Iedereen is aan het eind van zijn latijn. Nog eens anderhalf jaar later overlijdt Meneer Achmed, na een val waarbij hij zijn ribben brak. Fatima is dan zelf al niet meer goed aanspreekbaar, het blijkt dat ze zelf ook dementie heeft.

Meer informatie

Zie voor meer informatie:

<http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet%20laaggeletterdheid.pdf>

<http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet-mantelzorgers.pdf>